

Ўзбекистон Республикасининг ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ёнгинлар профилактикаси самарадорлигини оширишга қаратилган қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш ҳақида

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Бундан ташқари шахсларнинг эҳтиётсизлиги ёки ёнгин хавфсизлиги қоидаларини бузганлиги туфайли уй-жой фондида одамларнинг соғлиғига зарар етиши ёхуд ўзганинг мол-мулки шикастланиши ёки унинг йўқ қилиниши билан боғлиқ бўлмаган тарзда ёнгин содир бўлганда бундай шахсларни жавобгарликдан озод қилиш белгиланмоқда.

1-модда. Ўзбекистон Республикасининг 1994 йил 22 сентябрда қабул қилинган 2015-ХII-сонли Қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Аxbоротномаси, 1995 йил, № 3, 6-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Аxbоротномаси, 1995 йил, № 9, 193-модда; № 12, 269-модда; 1996 йил, № 5-6, 69-модда, № 9, 144-модда; 1997 йил, № 2, 56-модда, № 4-5, 126-модда, № 9, 241-модда; 1998 йил, № 3, 38-модда, № 5-6, 102-модда, № 9, 181-модда; 1999 йил, № 1, 20-модда, № 5, 124-модда, № 9, 229-модда; 2000 йил, № 5-6, 153-модда, № 7-8, 217-модда; 2001 йил, № 1-2, 23-модда, № 9-10, 165, 182-моддалар; 2002 йил, № 1, 20-модда, № 9, 165-модда; 2003 йил, № 1, 8-модда, № 5, 67-модда, № 9-10, 149-модда; 2004 йил, № 1-2, 18-модда, № 5, 90-модда, № 9, 171-модда; 2005 йил, № 1, 18-модда; Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Аxbоротномаси, 2005 йил, № 9, 312-модда, № 12, 413, 417, 418-моддалар; 2006 йил, № 6, 261-модда, № 9, 498-модда, № 10, 536-модда, № 12, 656, 659-моддалар; 2007 йил, № 4, 158, 159, 164, 165-моддалар, № 9, 416, 421-моддалар, № 12, 596, 604, 607-моддалар; 2008 йил, № 4, 181, 189, 192-моддалар, № 9, 486, 488-моддалар, № 12, 640, 641-моддалар; 2009 йил, № 1, 1-модда, № 9, 334, 335, 337-моддалар, № 10, 380-модда, № 12, 462, 468, 470, 472, 474-моддалар; 2010 йил, № 5, 175, 179-моддалар, № 6, 231-модда, № 9, 335, 339,

341-моддалар, № 10, 380-модда, № 12, 468, 473, 474-моддалар; 2011 йил, № 1, 1-модда, № 4, 104, 105-моддалар, № 9, 247, 252-моддалар, № 12/2, 365-модда; 2012 йил, № 4, 108-модда, № 9/1, 242-модда, № 12, 336-модда; 2013 йил, № 4, 98-модда, № 10, 263-модда; 2014 йил, № 1, 2-модда, № 5, 130-модда, № 9, 244-модда, № 12, 341, 343-моддалар; 2015 йил, № 6, 228-модда, № 8, 310, 312-моддалар, № 12, 452-модда; 2016 йил, № 1, 2-модда, № 4, 125-модда, № 9, 276-модда, № 12, 383, 385-моддалар; 2017 йил, № 4, 137-модда, № 6, 300-модда, № 9, 510-модда, № 10, 605-модда; 2018 йил, № 1, 1, 4, 5-моддалар, № 4, 224-модда, № 7, 430, 431, 432-моддалар, № 10, 671, 673, 679-моддалар; 2019 йил, № 1, 1, 3, 5-моддалар, № 2, 47-модда, № 3, 161, 165, 166-моддалар, № 5, 259, 261, 267, 268-моддалар, № 7, 386-модда, № 8, 469, 471-моддалар, № 9, 591, 592-моддалар, № 10, 674, 676-моддалар, № 11, 787, 791-моддалар, № 12, 880, 891-моддалар; 2020 йил, № 1, 4-модда, № 3, 203, 204-моддалар, № 7, 449-модда, № 9, 539, 540-моддалар, № 10, 593, 596-моддалар, № 11, 651-модда, № 12, 691-модда; 2021 йил, № 1, 5, 7, 12, 13, 14-моддалар, № 2, 142-модда, № 3, 217-модда, № 4, 290, 293-моддалар, 4-сонга илова, № 8, 800, 802, 803-моддалар, № 9, 903-модда, № 10, 966, 967, 968, 973-моддалар, № 11, 1066-модда; 2022 йил, № 1, 1, 2-моддалар, № 2, 80, 81-моддалар, № 3, 215, 216-моддалар, № 4, 337-модда, № 5, 464, 465, 466, 467-моддалар, № 8, 787-модда, № 10, 981, 984-моддалар, № 12, 1188-модда; 2023 йил, № 3, 184, 185, 188, 189-моддалар, № 4, 265, 266, 268-моддалар, № 5, 319, 320-моддалар, № 7, 533, 534, 535, 537, 539-моддалар, № 8, 634-модда, № 10, 798-модда) куйидаги қўшимча ва ўзгартиришлар киритилсин:

1) 84-модда куйидаги мазмундаги учинчи қисм билан тўлдирилсин: «Ушбу модданинг биринчи қисмида назарда тутилган ҳуқуқбузарликни содир этиш, агар ёнгин чиқишига олиб келган бўлса, — фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн бараваридан ўн беш бараваригача, мансабдор шахсларга эса — йигирма бараваридан йигирма беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади»;

2) 211-модда: биринчи қисмининг санкцияси куйидаги тахрирда баён этилсин: «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг бир бараваридан уч бараваригача, мансабдор шахсларга эса — уч бараваридан етти бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади»; иккинчи қисмининг санкцияси куйидаги тахрирда баён этилсин: «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг уч бараваридан беш бараваригача, мансабдор шахсларга эса — етти бараваридан ўн беш бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади»; учинчи қисмининг санкцияси куйидаги тахрирда баён этилсин: «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг беш бараваридан етти бараваригача, мансабдор шахсларга эса — ўн беш бараваридан йигирма бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлади»; куйидаги мазмундаги тўртинчи қисм билан тўлдирилсин: «Шахсининг эҳтиётсизлиги ёки ёнгин хавфсизлиги қоидаларини бузганлиги туфайли уй-жой фондида одамларнинг соғлиғига зарар етиши ёхуд ўзганинг мол-мулки шикастланиши ёки унинг йўқ қилиниши билан боғлиқ бўлмаган тарзда ёнгин содир бўлганда мазкур шахс ёнгин хавфсизлиги қоидаларини бузганлик учун маъмурий жавобгарликдан озод қилинади»; 3) 245-модданинг учинчи қисмидаги «ва 283-моддасида» деган сўзлар «211 ва 283-моддаларида» деган сўзлар билан алмаштирилсин; 4) 249-модда иккинчи қисмининг: иккинчи қисмидаги «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг беш бараваригача, мансабдор шахсларга эса — ўн бараваригача» деган сўзлар «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг етти бараваригача, мансабдор шахсларга эса — йигирма бараваригача» деган сўзлар билан алмаштирилсин; учинчи қисмидаги «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг тўрт бараваригача, мансабдор шахсларга эса — саккиз бараваригача» деган сўзлар «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг беш бараваригача, мансабдор

шахсларга эса — ўн беш бараваригача» деган сўзлар билан алмаштирилсин; тўртинчи қисмидаги «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг икки бараваригача, мансабдор шахсларга эса — уч бараваригача» деган сўзлар «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг тўрт бараваригача, мансабдор шахсларга эса — ўн бараваригача» деган сўзлар билан алмаштирилсин; бешинчи қисмидаги «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг бир бараваригача, мансабдор шахсларга эса — икки бараваригача» деган сўзлар «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг уч бараваригача, мансабдор шахсларга эса — етти бараваригача» деган сўзлар билан алмаштирилсин; олтинчи қисмидаги «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг иккидан бир қисмига, мансабдор шахсларга эса — бир бараваригача» деган сўзлар «Фуқароларга базавий ҳисоблаш миқдорининг бир бараваригача, мансабдор шахсларга эса — уч бараваригача» деган сўзлар билан алмаштирилсин. 2-модда. Ўзбекистон Республикаси Фавқуллода вазиятлар вазирлиги ва бошқа манфаатдор ташкилотлар ушбу Қонуннинг ижросини, ижрочиларга етказилишини ҳамда моҳияти ва аҳамияти аҳоли ўртасида тушунтирилишини таъминласин. 3-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси: ҳукумат қарорларини ушбу Қонунга мувофиқлаштирсин; республика ижро этувчи ҳокимият органлари ушбу Қонунга зид бўлган ўз норматив-ҳуқуқий ҳужжатларини қайта қўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин. 4-модда. Ушбу Қонун расмий эълон қилинган кундан эътиборан уч ой ўтга кунга қиради. Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ Тошкент шаҳри, 2024 йил 13 март № ЎРҚ—919

НЬЮ-ЙОРКДА ОЛИЙ МАЖЛИС СЕНАТИ РАИСИ ТОМОНИДАН ҚАТОР ТАШАББУСЛАР ИЛГАРИ СУРИЛДИ

БМТ Аёллар ташкилоти маълумотларига кўра, бугунги кунда дунё бўйлаб аёлларнинг 10,3 фоизи ўта қашоқликда яшайди. 2030 йилга бориб Баркарор ривожланиш мақсадларига эришиш учун камбағалликка барҳам беришда муваффақият 26 баравар тезроқ бўлиши керак. Шу боис анжуманда бутун дунё ҳукуматлари, фуқаролик жамияти ташкилотлари, экспертлар ва фаоллар аёлларнинг қашоқлигини тугатиш ва гендер тенглигини оширишга ёрдам берадиган ҳаракатларни ишлаб чиқиш ва инвестицияларни жалб қилиш масалаларига эътибор қаратмоқда. Ушбу нуфузли тadbирга тайёрларлик қўриш жараёнида БМТ Аёллар ташкилоти кейинги 5 йилда Ўзбекистоннинг гендер тенгликка эришиш, хотин-қизлар ҳуқуқлари ва имкониятларини кенгайтириш борасидаги кўплаб ижобий натижаларини эътиборга олиб, Хотин-қизларнинг жамиятдаги ролини ошириш, гендер тенглик ва оила масалалари бўйича республика комиссияси билан келишган жолда Марказий Осиё ва Озарбайжон давлатларининг сессия бўйича маслаҳатлашувларини Тошкент шаҳрида ўтказган эди. Тадбир ақунлари бўйича аёллар ва қизларни қўллаб-қувватлаш, уларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида ягона позиция ишлаб чиқилди. 68-сессияда Марказий Осиё минтақаси ва Озарбайжон номидан Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенати Раиси сўзга чиқиб, бугунги кунда мамлакатларимиз савдо-иқтисодий ҳамкорликни фаол ривожлантираётгани, қўшма сармоявий лойиҳалар

амалга оширилаётгани, гендер тенгликни таъминлаш борасида ўзаро ҳамкорлик учун кулай шарт-шароитлар яратилганини таъкидлаб, ҳамкорлик бўйича умумий ёндашувларни маълум қилди ва қатор ташаббусларни илгари сурди. Хусусан, камбағалликни қисқартириш ва муносиб меҳнат шaroитларини юзага келтириш учун БМТнинг «Иш ўринларини яратиш ва ижтимоий ҳимоя глобал акселератори» доирасида глобал даражада аёллар ва қизларни ҳимоя қилиш бўйича самарали чоралар қўриш, ўқув дастурлари ва ўқитиш услубларига, шунингдек, STEM таълимига, айниқса, қишлоқ жойларда гендер ёндашувини жорий қилиш тақлиф этилди. Шунингдек, ҳудудларда БМТД лойиҳалари доирасида аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламлари, айниқса, қишлоқ аёллари учун рақамли саводхонлик ва ИТ кўникмаларини ошириш дастурларини бажаришга кўмаклашувчи рақамли тафовутни бартараф этиш бўйича норматив-ҳуқуқий базани тартибга солиш лозимлиги айтиб ўтилди. БМТ Аёллар ҳолати бўйича комиссиясининг 68-сессияси доирасида Олий Мажлиси Сенати Раиси Танзила Нoрбoева Бельгия Гендер тенглик, тенг имкониятлар ва хилмаҳиллик бўйича Давлат котиби Мари-Коллин Лерой билан учрашди. Ўзбекистон ва Бельгия ўртасидаги икки томонлама ҳамкорликни ривожлантириш, жумладан, аёлларнинг ихтисослаштирилган ташкилотлари орқали ўзаро ҳамкорликни фаоллаштириш масалалари музокаранинг асосини ташкил этди. Томонлар мазкур йўналишда

ўзаро тажриба алмашиш, бу борадаги қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан ҳамкорликни йўлга қўйиш бўйича фикрлашиб олдилар. Мари-Коллин Лерой Ўзбекистон Президенти ташаббуси билан хотин-қизларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш, гендер тенгликни таъминлаш борасида амалга оширилаётган ислохотларни юксак баҳолади. Сенат Раиси Мари-Коллин Леройнинг жорий йилда юртимизда ўтказилиши режалаштирилган Осиё хотин-қизлар форумига таклиф қилди. Шунингдек, Олий Мажлиси Сенати Раиси Танзила Нoрбoева Вьетнам Социалистик Республикаси вице-президенти Во Тхи Ань Суан билан учрашув ўтказди. Икки мамлакат ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг амалий жиҳатлари муҳокама қилинди. Во Тхи Ань Суан Остона шаҳрида бўлиб ўтган Осиёда ҳамкорлик ва ишонч чоралари бўйича кенгашнинг навбатдаги саммити доирасида Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев билан бўлиб ўтган самарали суҳбатни ҳамда 2022 йил октябр ойида Тошкентда қисқа муддатли таширф билан бўлганини мамнуният билан эслади. Учрашув чоғида парламентлараро муносабатларни йўлга қўйиш ва ривожлантириш, таълимга оид ва бошқа қўшма гуманитар дастурларни амалга ошириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди. Учрашув якунида Во Тхи Ань Суан Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтадиган Осиё аёллар форумида иштирок этишга таклиф қилинди. «Халқ сўзи».

Рақамли технологиялар: СОҲАДАГИ ЯНГИЛИКЛАР ВА РЕЖАЛАР ҚАНДАЙ?



Шунингдек, вазирлик томонидан Ягона идоралар учун ижро интимиози «ijro.gov.uz» тизими негизда «Рақамли идора» платформасини ишлаб чиқиш ва жорий қилиш бўйича чоралар кўрилмақда. Ушбу платформани ишга тушириш орқали барча турдаги меъриш-ҳуқуқий ҳужжатлар ва идоралараро ҳужжатларда белгиланган вазифалар ижросининг назоратини олиб бориш, ички ва ташқи ҳужжат айланиш жараёнида рақамлаштириш кўзда тутилган. «Ҳукумат соати»да аҳоли яшаш масканларини кенг поласали мобил алоқа тармоғи билан қамраб олиш ҳамда ижтимоий соҳа объектларида телекоммуникация хизматларидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш борасида қўрилатган чора-тадбирларга ҳам батафсил тўхталиб ўтилди. Ш. Шерматовнинг қайд этишича, республика бўйлаб магистраль телекоммуникация тармоқлари ўтказувчанлик қобилияти вилоятлараро 600 Гбит/с.га, туманлараро 60 Гбит/с.га етказилган. Кенг поласали интернет хизматларини тақдим этиш учун ўтган йил давомида 700 мингта кенг поласали интернет портлар ўрнатилиб, уларнинг сони 5,3 миллиондан оширилишига эришилган. Шу билан бирга, барча ижтимоий соҳа объектлари юқори тезликдаги интернет тармоғига уланishi имконияти билан таъминланган. Аёнки, рақамли технологиялар соҳасининг истиқболдаги ривож хорижий тилларни яхши билган етук ИТ мутахассисларига бевосита боғлиқ. Депутатларнинг ушбу йўналишдаги саволларидан келиб чиқиб, вазир ёшларни ИТ соҳасига жалб қилиш, тайёрлашда амалга оширилаётган ишларга алоҳида тўхтади. Унинг қайд этишича, «Ўзбекистон — 2030» стратегиясида бу бўйича белгиланган вазифаларни бажариш мақсадида 300 минг нафар мутахассисни тайёрлаш режалаштирилган. Президентимизнинг тегишли қарори билан ёшларни меҳнат бозорига ИТ-хизматлар экспорт соҳасида талаб юқори бўлган касбларга ўқитиш ва нодавлат таълим ташкилотлари

фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасида субсидия ажратиш механизми йўлга қўйилган. Шунингдек, иқтисодиётнинг турли йўналишларида рақамлаштиришда фаол қатнашадиган иқтидорли ёшларни тайёрлаш бўйича «Мирзо Улугбек ворислари» тайёрлов ўқув курслари ташкил этилган. Унда саралаб олинган талаба-ёшлар дастурлаш тиллари, маълумотлар таҳлили ва инглиз тилига ўқитилмоқда. Шу билан бирга, ёшларга ИТ-соҳасида масофавий курсларда таҳсил олиш имкониятини яратишда «uzbecoders.uz» платформаси орқали «Coursera» онлайн курслари йўлга қўйилган. Ушбу лойиҳа доирасида мингдан ортиқ ёшлар таълим олиб, сертификатларни қўлга киритган. Бундан ташқари, иқтидорли ёшларни саралаш ва қўшимча ўқитиш ҳамда халқаро меҳнат бозорига тайёрлаш бўйича «IT Skills» тизими жорий қилинади. Мазкур тизим орқали ИТ-йўналишида иқтидорга эга ёшлар саралиниб, уларнинг муносиб иш ўринларига эга бўлиши билан боғлиқ барча жараён қамраб олинади. «Ҳукумат соати»да депутатлар амалга оширилган ишларни эътироф этиш баробарида давлат хизматларининг давлат органларига тегишли ахборот тизимларидан фойдаланишда шахсга доир маълумотларнинг ҳимояланганини таъминлаш талаб даражасида эмаслиги, барча умумтаълим мактабларида интернет тармоғидан фойдаланишни йўлга қўйишда айрим камчиликлар мавжудлигига оид бир қатор саволларни ўртага ташладилар. Хусусан, депутат

қали «Coursera» онлайн курслари йўлга қўйилган. Ушбу лойиҳа доирасида мингдан ортиқ ёшлар таълим олиб, сертификатларни қўлга киритган. Бундан ташқари, иқтидорли ёшларни саралаш ва қўшимча ўқитиш ҳамда халқаро меҳнат бозорига тайёрлаш бўйича «IT Skills» тизими жорий қилинади. Мазкур тизим орқали ИТ-йўналишида иқтидорга эга ёшлар саралиниб, уларнинг муносиб иш ўринларига эга бўлиши билан боғлиқ барча жараён қамраб олинади. «Ҳукумат соати»да депутатлар амалга оширилган ишларни эътироф этиш баробарида давлат хизматларининг давлат органларига тегишли ахборот тизимларидан фойдаланишда шахсга доир маълумотларнинг ҳимояланганини таъминлаш талаб даражасида эмаслиги, барча умумтаълим мактабларида интернет тармоғидан фойдаланишни йўлга қўйишда айрим камчиликлар мавжудлигига оид бир қатор саволларни ўртага ташладилар. Хусусан, депутат

АГЕНТЛИК ДИРЕКТОРИГА СЕНАТОР СЎРОВИ

Имконият ва шарт-шароитлар етарли бўлишига қарамаستдан Гулистон шаҳрида «аёллар дафтари»га киритилган 890 ишсиз хотин-қиздан 15 нафарига на доимий меҳнатга жалб этилган. Оқолтин тумани ва Ширин шаҳрида бундай тоифа хотин-қизлар бандлигини таъминлашда субсидиялаш механизмидан умуман фойдаланилмаган. Вилоятда 2023 йил мобайнида «20 минг тадбиркор — 500 минг малакали мутахассис» дастури доирасида 24 та тадбиркорлик субъекти томонидан тижорат банкларига жами

112,8 млрд. сўмлик кредит олиш учун киритилган аризаларнинг 17 тасига автоматик скоринг таҳлили орқали ижобий ҳулоса берилган бўлса-да, амалда бор-йўғи 2 нафар тадбиркорга кредит ажратилган. Ҳокимликларга аҳоли ва тадбиркорлик субъектларининг тадбиркорлик масаласидаги муносабатлари сони ўтган йилдагига нисбатан 2 баробар ошган. Шулардан келиб чиқиб, сенатор агентлик директори билан фаолияти тўхтаб қолган тадбиркорлик субъектларининг мавжуд муаммоларини маҳаллабай ишлаш асосида ўрганиш ва барта-

раф этиш юзасидан қўрилатган чоралар, оливаий тадбиркорликни ривожлантириш дастурлари доирасида имтиёзли кредит маблағлари ўзлаштирилиши ва субсидия маблағларининг ажратилиши паст бўлган ҳудудлардаги ҳоким ёрдамчилари масъулиятини ошириш каби йўналишларда амалга оширилаётган ишлар бўйича асослантирилган тушунтириш бериши сўради. Шу билан бирга, сўровда маҳаллада бўш турган бино-иншоотлар ва ер майдонларини аниқлаш, уларни белгиланган тартибда аукцион савдоларига чиқариш,

ушбу жараёнга тадбиркорлик субъектларини кенг жалб этиш ишларининг ташкил қилинганлиги юзасидан маълумот тақдим этилиши кўрсатиб ўтилди. Бундан ташқари, ҳоким ёрдамчилари меҳнатини муносиб баҳолаш ва уларни рағбатлантириш борасида агентлик томонидан амалга оширилган ишлар ҳамда қўрилган чора-тадбирлар, шунингдек, ҳоким ёрдамчилари фаолиятига оид амалдаги қонунчиликни такомиллаштиришга қаратилган таклифлар тақдим этиш сўралди. «Халқ сўзи».

«Халқ сўзи».

14 март — «Ўзбекистон Республикаси халқ бахши» фахрий унвони таъсис этилган кун

БАХШИЧИЛИК — НОДИР САЪЪАТ

Халқни руҳлантириб, ҳамжихат, ҳамкор қилиб, ягона эзгу мақсадлар сари интилишида бахши каби илҳом берувчи, фидойи, беминнат хизматчини топиш мушкул. Бахши, аввало, сўз одами, сўз одами эса албатта, сўз қадрини, "бахшилилик эл ботир" бўлишини яхши биледи, эзгу сўзини мўътабар тутати. Яхшилиқни қўллаш доноҳвор юмуши эканини бошқаларга ибрат қилиб кўрсатади, эл хизматига камарбаста эрлардан намуна олишга чорлаб давват этади. Худди Эргаш Жуманбулбул ўғли айтганидек: **Айтмоқ даркор назаркарда эрларни, Вақтинда гурқураб ўтган шерларни, Ўзи ўлмай душман изин босмаган, Қўшиндан қайтмаган аждаҳорларни...**

Маълум давр тин олиб, мудраган бахшичилик санъатининг қайта жонланиши, янги куч эниб ривожланиши, келажак авлодларга асл қадрият сифатида етиб бориши ва сингизишда 2000 йил 14 мартда "Ўзбекистон Республикаси халқ бахши" фахрий унвони таъсис этилиши, айниқса, кейинги йилларда юртимизда ушбу ноёб санъатга берилган юксак эътибор муҳим ўрин тутмоқда.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан мамлакатимизда Халқаро бахшичилик санъати фестивали мунтазам ўтказиб келинаётгани ўзбек миллий бахшичилик ва дostonчилик санъатининг ноёб намуналарини асраб-авайлаш ва ривожлантириш, уни кенг тарғиб қилиш, ёш авлод қалбига дашбу санъат турига ҳурмат ва эътибор туйғуларини янада кучайтириш, турли халқлар ўртасидаги дўстлик, биродарлик ришталарини мустаҳкамлаш, ижодий ҳамкорлик, маданий-маънавий муносабатлар доирасини халқро миқёсда янада кенгайтиришга хизмат қилмоқда.

Президентимизнинг 2019 йил 14 майдаги "Бахшичилик санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори бу борадаги ишларни янги бошқичга кўтарди. Ушбу ҳужжат мувофиқ, Республика бахшичилик санъати ва унинг хузурида Бахшичилик санъатини ривожлантириш жамғармаси ташкил этилди. Мазкур бебаҳо санъатнинг илмий-назарий ва амалий асосларини чуқур ўрганиш ва мустаҳкамлаш, соҳада шаклланган ижодий мактабларнинг ўзига ҳос ижро услублари, "Устоз — шогирд" аниъналарини қайта тиклаш ва ривожлантириш, бахши-шоирлар, фольклоршунос олимлар, ўқитувчи ҳамда мутахассисларнинг ижодий ва илмий фаолиятини қўллаб-қувватлаш, маданият марказлари, болалар муҳига ва санъат мактаблари ва бошқа таълим муассасалари қошида бахшичилик санъати тўғрисидаги таълимий маърузаларни ташкил этиш ҳамда бошқа қатор ишлар марказининг асосий вазифалари этиб белгиланган.

Дарҳақиқат, бахшичилик — нодир санъат. Бахши чинакам санъаткор. Асл санъат аҳлига қўйилмаган барча талаб бахшичиликнинг амалияда, у қўйлаган дostonу термаларда ойдек намоян бўлади. Қўшиқ кўнгли булғидан қайнаб чиқса, бошқа кўнглиларда ҳам булғулар кўз очади. Кўнглилар кўнглиларга рoст бўлиб, руҳ улкан парвозлар билан янгила-

ноб, тозарлиш, покчилик инқилблирига ўтади. Бахши-шоирнинг бу ҳаётдаги вазифаси кўнглиларни тозартиб, ҳар бир инсонга ўзини танишида воқитча бўлишдан иборат. Халқ кўнглининг тили булган чинакам бахши барча катта-кичик давратга мос ҳар қандай жузвий ҳолатдан фалсафий хулосалар берувчи ижодкор саналади.

"Яхши шоир элни йнғар, таркатмас". Айни таъриф бахши сўзининг эл орасидаги "соки", "юзбоши", "санновчи", "жирчи", "оҳун" каби синонимларининг махражиди ҳам жамланиб, бири иккинчисини тўлдириб, бахши-шоирнинг жамиятдаги ўрни ва миссиясини тўлақон аниқлаб етишимизга хизмат қилади.

Фольклоршунослар бахши сўзининг келиб чиқиши, этимологиясини мўлғул, бурят тилидаги бахша, багша — устод, маърифатчи маъноларига боғлаб талкин этишган, яна кўна уйғур эзувларига, Чигафой улуси, Олтин Ўрда, Қрим хонликларида қотиб, бобурийларда ҳарбий кўнглиларда ҳисоб-киتاب юритувчи, маошга масъул шахс, Бухоро хонлигида давлат биносида қўрилишида маблағ ҳисобини юритувчи амалдор, туркманларда уруғ оқсоқоли маъноларида келишини ёзганлар.

Биз халқ тилида кенг қўлланиладиган: "...муллага ўқитиб, қушночга қoтириб, бахшига боқтириб..." аниънавий жумла таркибидидаги "бахшига боқтириб" бирикмасига диққат қарат эканмиз, бу ўриндаги "боқмоқ" сўзининг "бахши" атамасига алоқасини аниқлади. Халқ сўзлаш жараёнида сўз маъносини табиий равишда тўғри таналади, халқ адашмайди. Халқда бу қараш турган, аниънавий шакл олган. Мулла беморга соғлиқ талаб дуо ўқиса, қушноч (шомон) ҳаракат ва сўз билан уст-бошини қоқди. Бахши эса боқди — қалб кўзи билан жараённи кўради, кўйга солиб, руҳни доволайди. Ўзбек халқ дostonлари, қўшиқ ва термаларини қўйловчи шахсини ифodalовчи "бахши" сўзининг санскритча, хитойча ва яна бошқа тилдаги атамаларга ҳеч бир алоқаси йўқ. У халқимизнинг инсон ақли чегараларидан нарида, руҳиятининг гардишичи сарҳадларини,

Олланазар Олчинбек каби эпик бахши-шоирлар образ тимсоллорини улғайта қўшиқлар яратган, дostonларда куйлаган.

Ўзбек халқи бахши-шоирга бой эл. Мамлакатимизнинг ҳар бир худудида донг таратган бахши-шоирлар ва уллар мансуб бўлган дostonчилик мактаблари машур. Бугунги кунда Қўрғон, Булунғур, Нарпай, Шеробод, Хива, Шаҳрисабз, Пискент, Қамай каби дostonчилик мактабларининг шўхрати жаҳонга ёйилмоқда. Бу дostonчилик вақилларидан мерос қолган "Алпомиш", "Гўрғули" туркуми, "Қунтуғмиш", "Яқка Аҳмад", "Рустамхон", "Қиронхон", "Орзуғул", "Эрвали ва Шерали", "Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам" "Тоҳир ва Зуҳра" каби кўплаб дostonларнинг XXI асрда ҳам жонли ижрода куйлаб келинаётгани ноёб санъат ҳодисаси ҳисобланади.

Ҳар бир даврининг ўз оҳанги бўлади. Оҳангини замон, мавжуд шарт-шароит, кенг маънода инсоннинг бутун коинотда кечаётган ҳаракат оқимига уйғун яшаши пайдо қилади. Ўтган аср ўзбек қўшиқчилигида оҳангининг йанчалик янгилашганини ўттинчи йиллардан бошлаб саксонинчи йиллар

ларнинг овози ўз вақтида ёзиб олиб қoлинмаган. Ҳoлбуки, Бола бахши "Абдулла шоир саҳнага чиққанда, бошқа бахшиларга навбат тегмас эди", деб гувоҳлик бeрар экан, хоразмлик машҳур бахшининг бу иккори шахрисабзлик Абдулла шоирнинг қандай ноёб овозга эгаллигини ҳис этишимизгагина хизмат қилди, ҳoлoс.

Бахшининг эпик билим ва маҳоратини мукаммаллаштириши учун биргина кўзимиз ва истеъдод, иқтидор камлик қилади. Эпик билим фақат дostonчилик аниъналари гурқураб турган бахшичилик мактаби доирасида мавжуд деб тушуниш ҳам тор аниқдир. Эпик билим бахшилар билан бир қаторда, кенг тингловчи оммоса билан ҳам чаббарчас боғлиқ. Тингловчи ва ижрочи орасидаги узуллиш эпик билимнинг кемтик бўлиб қолишига олиб келади. Бугун омманнинг эпик билимига эга бўлишида тарғибот ишлари радио ва телеэкрандаги санoқли эшиттириш ва қўрастувлар доирасида қoлиб кетмаслиги зарур. Бахши ва бахшичилик санъатини ёш авлодга етказишда мактаб ўқувчилари учун мўлжалланган адабиёт дарсликлари камлик қилади. Чунки дарсликларда, асосан, мактаб кўпроқ уруғ берилган, қуй ва ижро сиртда қoлиб кетган. Шу сабабли, биринчи галда бахшичилик аниъналари давом этаётган ҳудудлардаги санъат йўналишига иктиссослаштирилган ўқув масканларида маҳсул бахши, халфаларни тайёрловчи синфларни ташкил этиш мақсадига мувофиқ. Бу ишга устоз бахши-шоирлар, мутахассис олимлар жалб қилиниб, дарслик ва қўлланмалар яратилиши, бошқа йўналишдаги мактабларда ҳам бахшилик санъати ҳақида кенг-кўра билим бeриш йўллари топилаш, омманнинг эпик билими янада кенгайтиришга хизмат этиши аниқ.

Мамлакатимиз миқёсиди бахши, жиrow, оқинларнинг кўрик-танловларини ҳам янгилашган талаблар асосида мунтазам ўтказиб туришни давр талаб қилмоқда. Бахши-шоир, жиrow, оқин ва халфаларнинг кўрик-танлов йўналишдаги мунтазам тадбир эмас. Ҳар бир танлов бу қадимий санъатнинг бугунги ҳолатини ва истиқболини белгилашда катта аҳамиятга эга. Аввало, танлов дostonчилик аниъналарини давом эттириб кeлаётган бахшиларни аниқлаб бeради. Ёш бахшиларнинг ижодий, амалий маҳоратларини ошириб бoришга кўмаклашади. Уларнинг эл эътиборига тушишига сабаби бўлади. "Устоз — шогирд" муносабатларидаги аниънавий ҳолатларда юз берган ўзгаришларни кўзиатиш, эпос ижросининг жонли оғзаки ҳoлатда сакланишини, бахши репертуридаги ноънавий жиҳатларнинг сабаб ва оқибатларини ўрганишига ёрдам қилади. Модомки, шундай бўлган, бахшичилик ривожига ҳисса қўшуви барча тадбирга кенг йўл очиб қoзим.

Замон тезлашиб, фикрлаш ўрнини ахборот алмашиб эгаллаб олаётган бугунги даврда халқ маънавиятининг ажралмас қисми бўлган бахшичилик санъати ҳам ноёб ҳодисага айланмоқда. Фольклорда профессионал ижро йўқолган муҳитда уларнинг ўрни ҳам унутулади. Шундай экан, эпоснинг табиий ижро жараёни сақланиб турган ҳудудлардаги кўна меросини қoлиш йўлидаги барча ҳаракат қўллаб-қувватлашга, таҳсинга лoйиқ. Ана шунда қачонлардир "Йўқолган чинoқининг соли олгин", деб афсус қилмаймиз.

Шомирза ТУРДИМОВ,
филология фанлари доктори.



Ҳалқ бахшичилиги ўқувчилари тарғибот ишларида қўллаб-қувватланаётган бўлиб кўрилади.

Byudjet tashkilotlari xodimlarining ish haqini bank kartalariga 24/7 rejimida kirim qilish yo'lga qo'yildi

"O'zmilliybank" AJ "iABS" axborot tizimi hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Axborot texnologiyalari markazi bilan hamkorlikda "UzASBO 2.0" dasturiy ta'minoti o'rtasida axborotlar almashinuvi bo'yicha integratsiya muvaffaqiyatli yakunlandi.

Ushbu hamkorlik natijasida ma'lumotlar almashinuvi yangi "JSON" formatida amalga oshirishini hamda jarayon to'liq avtomatlashtirilganligini ma'lum qilamiz.

Yaratilgan yangi imkoniyat, byudjet tashkilotlari xodimlarining ish haqi va unga tenglashtirilgan to'lovlarni ularning bank kartalariga 24/7 rejimida onlayn tarzda kirim qilish imkoniyatini beradi.

Endilikda tashkilot buxgalterlari bank operatsiya kuni, bayram kunlari hamda dam olish kunlariga bog'liq bo'lmagan holda amaliyotlarni amalga oshirishlari mumkin.

Xizmatlar litsenziyalangan.

«Ўзсаноатқурилишбанк» АТБда рақамли трансформация: МАСОФАЛИ БАНК ХИЗМАТЛАРИ КЎЛАМИ ОРТМОҚДА

Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида «Ўзсаноатқурилиш-банк» АТБ тизимида рақамли трансформация жараёнлари багишланган матбуот анжумани ўтказилди. Унда банк мутасаддилари томонидан ушбу йўналишда амалга оширилган ишлар ва устувор вазифалар ҳусусида батафсил маълумот берилди.

— Банк тизимида рақамли трансформация, бу молия муассасасида замонавий молиявий технологиялар, дастурлар ҳамда уларни қўллашда билим ва кўникмаларга эга бўлган кадрлар кучи билан амалга оширилувчи ҳаракатлар мажмуидир, — дейди «Ўзсаноатқурилишбанк» АТБ бошқарув раисининг биринчи ўринбосари А. Эргашев. — Президентимизнинг 2020 йил 12 майдаги «2020 — 2025 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикасининг банк тизимини ислоҳ қилиш стратегияси тўғрисида»ги Фармони асосида муассаса фаолиятини ислоҳ қилиш жараёнидаги ишларнинг салмоқли қисмини рақамли трансформация эгаллади. Хусусан, 2022-2023 йиллар давомида банк томонидан ахборот технологиялари (ИТ) инфратузилмаси мустаҳкамланди, интернет ва мобил-банкнинг хизматлари тақомиллаштирилди, янги турдаги онлайн хизмат ҳамда маҳсулотлар жорий қилинди.

Пировадига жорий йилнинг 1 март ҳолатига кўра, масофавий банк хизматларидан фойдаланувчи юридик шахслар ва яқна тартибдаги тадбиркорлар сони 34 мингдан ортиди. Ўтган йилнинг шу давридагиға нисбатан маҳсулот ва хизматлар сотуви 57 фоизга ошди.



вор вазифа бўлиб қолаверади, — дейди «Ўзсаноатқурилишбанк» АТБ Лойиҳа бошқаруви офиси раҳбари Абдулазиз Мажидов. — Банкнинг 2023 — 2027 йилларга мўлжалланган ИТ стратегиясига кўра, аҳоли ва тадбиркорларга қўллаб-қувватлаш ҳозирлаганимиз. Хусусан, жорий йилда «SQB Business» дастурида мижозлар учун масофадан ҳисоб рақамлар очилиш, иш ҳақи ва корпоратив карталарни онлайн расмийлаштириш, юридик шахсларга онлайн кредитлар ажратилиш имкониятлари яратилди. Барча хизматлар пакети жойлаштирилди, хат-ҳужжатлар алмашинуви, кредит ва нoкрeдит маҳсулотлар сотуви йўлга қўйилди. «Joyda» мобил иловасидаги хизматлар мажмуи эса халқаро банк карталари орқали контактсиз тўловларни амалга ошириш, халқаро пул ўтказмалари, QR тўловлар билан бойитилди. Хизматлар учун кeшбeклар тақлиф этилди. Бундан ташқари, ҳар икки дастурда барча турдаги кредитлар сотуви жорий қилинди.

Анжуманда, шунингдек, кибертаҳдидлар шароитида мижозларга хавфсиз ва қафолатланган хизмат кўрсатиш мақсадида муҳим қадамлар ташлангани айтиб ўтилди. Серверлар сигими ва маълумотларни ҳимоялаш даражасини оширишга қаратилган банк ИТ тизимини янгилаш ва оптималлаштириш комплекс ишлари олиб бoрилаётгани қайд этилди.

Банк Ахборот хизмати.

Хизматлар лицензияланган.

Халқ сўзи
Народное слово

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТОВ

2020 йил 25 мартда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлигида 0001-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 229. Буюртма Г — 342. 18 433 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қoғoз бичими А—2. Баҳоcи кeлишишган нархда.

Газетани ҳақидаги маълумотларни оқлаб олиш учун QR-коднинг телефонингиз орқали сканер қилинг.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Девонхона 71-259-74-51; қoғидам 71-259-74-53; эълонлар 71-259-74-55.

Таҳририятга кeлган қўлeзмалар тақриб қилинмайди ва муаллифга қайтарибмайлади.
Газетанинг сўзсиз бeрилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жаoвбoр.
Газета таҳририят компьютер марказида термалар ҳамда оператор М. Бегмутов томонидан саҳифаланган.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига «Шарқ» напирeт-матбаа акциядорлик компанияси маъсул. Бoсмаҳона телефони: 71-233-11-07.

• **МАНЗИЛИМИЗ:**
100066,
Тошкент шаҳри,
Ислoм Қаримов кўчаси, 55-уй.
Навбатчи муҳаррир — **Н. Остонов.**
Мусаҳҳачи — **С. Ислoмов.**

«Шарқ» напирeт-матбаа акциядорлик компанияси бoсмаҳонаси. Корхона манзили:
Буок Турон кўчаси, 41. ЎЗА яқуни — 21.05 Топширилди — 23.35 1 2 3 4 5 6